

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v tuzemstvu mesečno Din 15.— — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vrača. — Ne frankirana pisma se ne sprejema. — Mali oglasi trgov. značil. vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0,50

Štev. 74 * Maribor, sobota, dne 1. julija 1939 * Leto XIV

Življenjski standard in beda

Z neko neverjetnostjo čitamo o kitajskem kuliju, da je v svojem vsakdanjem življenju zadovoljen s peščico riža. Blagostanje je res relativna stvar, če vzporedimo način življenja po raznih zemljepisnih širinah, je povsod drugačen. Tam, kjer eni žive v relativnem zadovoljstvu, bi drugi smatrali, da skopne od mizerije in obratno.

Ni treba takoj misliti na necivilizirane kraje zemeljske krogle; pomislite le, kako se počuti Amerikanec nesrečnega brez avtomobila, Norvežan brez kožu-hovine, orientalec brez kave in nikotina. Italijan brez godbe ali povprečni evropski meščan brez časopisa, obutve, ure, mila itd. Tuji izraz za pojem povprečnih življenjskih pogojev je: življenjski standard.

V življenjski standard se ne računa samo povprečna človeška prehrana, marveč tudi njegova potreba po obleki, pohištvi, vzdrževanju rodbine in izdatki za kulturne potrebe. Vse te potrebe predstavljajo stroške, ki kažejo višino življenjskega standarda. V kolikor se privlaga spušča navzdol, toliko so potrebe manjše.

Od Triglava do Ohrida, širom države imamo pri nas izmenoma tri razne klime ali podnebja (alpsko, celinsko in sredozemsko), ter v njih prebivalstvo, ki je na razne načine prilagojeno plodnim ravninam, svojim planinam in golemu krasu. Razlike v načinu življenja so tod ogromne.

S presenečenim občudovanjem človek opazuje v naših vzhodnih in južnih krajih na mestnem trotoarju skromnega Macedonca, sekača drv. Naravnost nerazumljivo je, odkod ima ta toliko fizičnih moči ob slabi prehrani, ki mu jo še bolj omejuje njegov verski fanatizem. — Njegovi vsakdanji življenjski stroški so navadno taki-le: 3 din za kruh, 1 din za čebulo ali paradižnik in 1 din za prenočišče, pa je zadovoljen s svojim življenjem. In sedaj se poizkusite zamisliti, kako bedno bi bilo tako življenje za povprečnega meščana. Ljudje pravijo, da je to živo zanikanje naših predsodkov o vitaminih, hidratih in drugih elementih prehrane. Ali znanost ne priznava čudežev. Res je, da so ti ljudje krepki, toda že s tridesetim letom so podobni starčkom. Ti primitivni ljudje instinktivno čutijo, kdaj je čas, da se umaknejo v svoje planine med svoje koče, ki jim omogočajo mlečno in drugo obilnejšo hrano, ker bi sicer pomrli od skorbuta in ishijasa. Razumljivo je, da v takih razmerah niti misliti ni na kakšen kulturni nivo. In če bi videli način življenja gozdnih delavcev v Slavoniji! Ob siromašnih mezdah za brezkončno dolgo delo žive ti ljudje svoje življenje v brlogih in kolibah brez vsakršne radosti civilizacije. Rudarski in opekarski delavci na Hrvaškem in v Slavoniji, Bosni in po drugih pokrajinah žive tudi pogostoma v neverjetno bednih razmerah. Le tunatam je zanje položaj nekoliko boljši, toda o kakšni višini življenjskega standarda ne more biti govora.

Kakšno je življenje delavcev in nameščencev večinoma tudi drugod ob silno premajhnih zaslužkih, to vemo.

Nedavno je šla med narod neka misija, da znanstveno razišče, kako se ta prehranjuje. Ko bo po poteku leta to delo končano, bomo imeli jasno sliko o tem. Vse kaže, da bodo rezultati potrdili teorijo, da bi desetisoči in desetisoči vagonov živil, ki se, češ, da so odveč, izvažajo, računsko bili potrebni za kritje notranje potrebe. In do-

Napad na Gdansk pomeni svetovno vojno

je izjavil angleški državni podtajnik

Vpoklici v Nemčiji

V Nemčiji so bili že pred par tedni razposlani pozivi rezervistom za nastop vojaške službe dne 2. junija.

Priprave v Gdanku ali kaj?

Nemci pošiljajo iz Vzhodne Prusije v Gdansk vojaštvo in vojni material. V treh dneh so poslali tja 4000 mož, kar bi značilo, da se Nemčija prav resno pripravlja na akcijo.

Po varšavskih vesteh Poljska ve za

dododke, uradni krogi pa izjavljajo, da se Poljska nikdar ne odreče svojim interesom in pravicam v Gdanku.

Trozveza dejstvo

Anglija je poslala v Moskvo nove predloge, ki jih sedaj proučujejo.

Zatrjuje se, da bodo pogajanja zaključena z uspehom v najkrajšem času. — Tako piše tudi nemški tisk, ki je doslej o poteku teh pogajanj pisal na tak način, kot da iz vsega nič ne bo.

Miroljubna Francija se bo uprla vsakemu poskusu nadvlade

Daladier poziva vse Francoze k slogi.

Predsednik francoske vlade Daladier je imel ob zaključku zasedanja francoskega parlamenta važen govor, katerega mu posvečajo časopisi po vseh državah veliko pažnjo. Globok vtis je Daladierov govor napravil v Zedinjenih državah, zlasti izjava, da se bo Francija odločno uprla vsem grožnjam s silo in se borila proti vsem hegemonijam.

Daladier je med drugim dejal:

»Nikoli v toku zadnjih 20 let ni bil položaj resnejši kakor je sedaj. Ob naših mejah so trije milijoni oboroženih mož, pri čemer niso vštete prostovoljske formacije, katerih pomen je dovolj znan. Vse vojne industrije sosednjih držav mrzlično delajo. Za prihodnje tedne so napovedane velike koncentracije čet v razmerju, ki ga dosedaj še ni bilo. Izven naših mej se izvaja verska in rasna propaganda, ki jo spremljajo zastareli predsodki. Ta propaganda ima namen zlomiti angleško-francosko solidarnost. Vojaški ukrepi, ki jih je izvedla Francija, ne pomenijo mobilizacije, temveč so bile poklicane pod zastavo samo gotove potrebne čete. Po-

klicati na vajo dva letnika je bilo neobhodno potrebno. Utrjene meje predstavljajo garancijo za ohranitev miru. Francija je pripravljena napraviti vse, da bi se doseglo miroljubno sodelovanje z narodi, ki imajo isto željo za sodelovanje, toda Francija je istotako pripravljena, da se z vsemi silami upre vsakemu poizkusu nadvlade.

Kar se tiče podaljšanja poslanskih mandatov, vlada ne bo oklevala, pač pa bo sprejela tudi ta sklep, če bi zunanji dogodki to zahtevali, in če bo vlada smatrala, da je to potrebno zaradi državne koristi. V tem trenutku morajo Francozi misliti samo na obrambo miru, svobode in francoske časti. Vlada bo ostala v stalnem stiku z večjimi odbori. Če bo potrebno, bo prevzela pobudo za sklicanje parlamenta. Danes je treba ustvariti blok vseh narodnih sil in razviti francosko diplomatsko delavnost v vsej Evropi, da bi se na ta način uresničil sporazum med narodi, ki so sklenili, da se upro napadu in delajo za skupno dobro človeštva.

Romunija hoče razširiti medsebojna jamstva držav balkanske zveze

Italijanski listi se pečajo s potovanjem romunskega zunanjega ministra Gafencu po balkanskih deželah in njegovimi izjavami, iz katerih sledi, da se Romunija trudi pridobiti države Balkanske zveze za to, da se jamstva, ki so jih prevzele te države druga do druga še razširijo. Doslej so te države jamčile druga drugi meje proti sovražniku, ki bi se utegnil pojaviti na samem Balkanskem polotoku. Kot tak nasprotnik

je veljala Bolgarija. Gafencu pa je sedaj zato, da se te države obvežejo, jamčiti druga drugi nedotakljivost svojih meja tudi za slučaj napada s strani kakšnega drugega sovražnika. V Italiji smatrajo, da je ta akcija Romunije naperjena proti nim in svare Romune, da naj nehajo, ako nočejo biti »razočarani«, kot se je to že zgodilo nekaterim državam, ki so se pečale s takimi načrti.

sledno temu bi tudi naša industrijska produkcija morala biti nekolikokrat večja.

V tej veliki razliki življenjskega standarda — če smemo o standardu v evropskem smislu sploh govoriti — imamo velike paradokse (nepričakovanosti). Jasno je, da današnja zakonita minimalna mezda ne more služiti vsem slojem enako v mestu kakor na vasi ali v industrijskem kraju. Današnji minimum za normalno vzdrževanje manjše rodbine v večjih mestih, kakor Beograd, Zagreb, Ljubljana itd., bi moral biti štiri ali petkrat višji, kakor je pa zakonito določena minimalna mezda. Zato je pomanjkanje med delavci in nameščenci po mestih pogosti redni gost.

Povprečni standard je treba z vsemi silami dvigati, to je jasno. Raziskavanje problema je znanstveno delo, kako se pa stvar uporablja v življenju, pa uči sociološka znanost.

Vendar pa današnjega stanja niso povzročile delavske in nameščenske organizacije, ki se bore za dvig in evropejziranje življenjskega standarda.

Licemerci so oni, ki zavidajo srečo onega Inda, ki ima samo to skrb, da veruje v svoje dogme in da se enkrat na leto okoplje v sveti reki Gangesu svojih grehov. Človeštvo hrepeni samo naprej. Za kakšno ceno bi danes n. pr. človek pristal na to, da se mu vzame

Pogajanja radi Tijencina

Japonska stavi predloge za ureditev spora.

Japonska vlada je spoznala, da je v tijencinskem vprašanju nastal nevaren zaplet, ki so ga povzročili njeni generali na Kitajskem. Zato se je odločila, da predlaga Angliji poravnava spora. Da krije svoj umik, mora seveda staviti nekakšne zahteve, ki naj javnost prepričajo, da ne gre za nobeno kapitulacijo.

Zahteve pa so te-le:

1. Skupna angleško-japonska kontrola za izsleditev teroristov v britanski koncesiji. 2. Skupno nadziranje protijaponskih elementov v koncesiji. 3. Popolno sodelovanje obeh velesil za odpravo vseh gospodarskih težav v severni Kitajski. 4. Odškodnina 48 milijonov jenov v srebru za dejanja, ki so jih izvršili kitajski teroristi pod angleško zaščito.

Zaostreni odnošaji med Sovjetsko Rusijo in Japonsko

Po časopisnih vesteh je sovjetska vlada že začetkom junija odpoklicala odpravnika poslov ruskega poslanštva v Tokiu Smetanina, poleg njega pa sta Tokio zapustila tudi ruski vojni in trgovinski ataše.

Zopet spopadi med Rusi in Japonci

Po poročilu agencije »Ias« je ponovno napadlo 18 japonskih lovskih letal in 30 bombnikov Mongolsko republiko v okraju Tandjakvulak, ki leži 120 km od meje. Mongolsko-sovjetsko letalstvo se je takoj zoperstavilo mandžursko-japonskim letalom in sestrelilo pet japonskih lovskih letal in dva bombnika. Japonski letalci so z bombardiranjem ubili pet civilistov.

Turčija gradi Maginotovo linijo

Po posredovanju predstavnikov turške armade z angleškim in francoskim generalnim štabom bo Turčija pospešila oborožitev svoje armade in zgradila vzdolž Dardanel več pomorskih oporišč, vse utrdbe pa modernizirala. Med Drinopoljem in Bosprom ob državni meji pa bo Turčija zgradila obrambno linijo po Maginotovem vzrocu. Graditev tega obrambnega pasu bodo nadzirali francoski inženjerji, ki so gradili Maginotovo linijo v Franciji.

pismenost? To bi bilo isto, kakor, če bi mu vzeli vid oči. In tudi življenje se mora samo izboljševati.

Prosto po D. Vogel-u.

Manifestacija nordijskih socialistov za demokracijo

Dan severne demokracije.

Švedski, norveški in danski socialisti so priredili dan severne demokracije. V teh deželah so na oblasti socialisti, ki vzorno vodijo državne posle v duhu demokracije.

Na tej manifestaciji so govorili predsedniki vlad vseh treh dežel. Norveški Nygardsvold, švedski Hanson in danski Stauning.

Prvi je izjavil v imenu vseh treh dežel, da nordijske dežele hočejo ohraniti na vsak način demokratično ureditev svojega javnega življenja in da se bodo borile proti vsakemu poskusu za-

nesti misel diktature v svoje države. V tem smislu hočejo trdno sodelovati v obrambo svojih interesov.

Drugi je poveljeval demokracijo in svobodo duha kot temeljna kamna javnega življenja.

Tretji je dokazoval, da se nordijski narodi niso nikdar in se nikdar ne bodo odrekli demokraciji na ljubo kaki totalitarni oblasti.

Stališče nordijskih držav, ki hočejo ostati obenem nevtralne, je razumljivo, ker le v demokraciji in svobodi je mogoče sodelovanje, ki krepi zaupanje. — Zaupanje pa je predvsem potrebno.

Minister dr. Mehmed Spaho nenadoma umrl

Dne 29. junija ob 8.45 je v hotelu »Srpski kralj« v Beogradu nenadoma preminul železniški minister in podpredsednik JRZ dr. Mehmed Spaho.

Dr. Spaho je bil rojen dne 13. marca 1883 v Sarajevu. Bil je jurist in pred vojno tajnik trgovske in obrtne zbornice v Sarajevu.

Po vojni je igral v politiki važno vlogo in je prvič postal minister 20. decembra 1918 v Protičevem kabinetu. Leta 1921. je bil minister v Pašičevi vladi, l. 1924. v kratkotrajni vladi Ljube Davidovića in l. 1927. v vladi Vukičevića.

Po ukinitvi ustave je dr. Spaho ostal več let izven vsake kombinacije. Pri volitvah v maju l. 1935. je podpisal dr. Mačkovo državno listo, po padcu Jevtičeve vlade pa je vstopil v dr. Stojadinovićevo vlado kot prometni minister. V stranki JRZ je bil tedaj poleg dr. Stojadinovića in dr. Korošca najvidnejša osebnost, dr. Stojadinović je predstavljal srbski, dr. Korošec slovenski, dr. Spaho pa muslimanski del JRZ. — Po padcu dr. Stojadinovića je ostal s Cvetkovičem in obdržal mesto prometnega ministra.

Vojna v imenu miru

Italijanski pisatelj Virginio Gayda je napisal članek v budimpeštanskem »Pester Lloyd« o angleški oboroževalni politiki, ki daje misliti:

»Kot resničen napad na kakšen narod se more smatrati samo tisti napad, na katerega napadeni narod več ali manj obupno reagira in pride do preliivanja krvi. V slučaju Češkoslovaške pa to nije napadeno ljudstvo ni niti poskušalo, upirati se. V resnici Češkoslovaška ni bila noben narod, ampak sistem. V njeni obliki, kakršno je dobila leta 1919., ni bila nobena nujsnost niti za Evropo, niti za različne narode, iz katerih je obstajala. Tem narodom je manjkala čut za enotnost, kakor tudi državna zavest.« Potem nadaljuje članekar z razpravo, kakšni so izgledi za slučaj oboroženega spopada in pravi, da je položaj za Anglijo in Francijo težji, kot pa je bil leta 1914. in potem zaključuje: »Italija je danes disciplinirana. Razen tega šteje osem milijonov prebivalcev več. Zasedba Albanije vpliva na Balkanu.«

Japonski generali so začeli rovariti proti Angležem na lastno pest. V angleškem parlamentu so razpravljali o položaju na Daljnem vzhodu. Chamberlain je izjavil: »Upam, da bo japonska vlada zmožna omejit delovanje svojih podrejenih v Tjencinu.«

Država želi graditi še eno tovarno za sladkor

Kartel je proti gradbi.

Gospodarski krogi pravijo, da nova tovarna ni potrebna. V državi porabimo 9500 vagonov sladkorja, sedanje tovarne bi ga na lahko izdelale 15.000 vagonov. Stroški za novo tovarno bi znašali 100 do 120 milijonov dinarjev in država nedvomno rabi denar za druge bolj potrebne stvari. Gospodje gospodarstveniki pa popolnoma pozabljajo, da se pri nas sladkorja več kot petdeset odstotkov premalo konsumira, ker je predrag in ker je mezdni standard neverjetno nizek.

Konec šole — počitnice

Šolsko leto je končano. Mladina ima počitnice, da zopet po dveh mesecih spočita nadaljuje študije. Ogromen del je pa končal šolo ali jo bo zapustil iz teh ali onih vzrokov. Ta del mladine bo moral s trehuhom za kruhom, ker je dovršil ljudsko, meščansko, srednjo šolo, vseučilišče ali učiteljsko in še druge izobraževalne zavode. Za vso to mladino nastopa življenjska skrb, ki jo razumejo le oni, ki se tako ali tako morajo pehati za vsakdanji kruh. Dva meseca je šolskih počitnic. Koliko počitnic pa bodo imeli oni, ki se podajajo na pot praktičnega življenja, tega nihče ne ve. To je važno socialno vprašanje, ki ga bo ta mladina že sedaj prav spoznala in umela.

Dama in po svetu

Ob desetletnici smrti dr. Gregorija Žerjava.

Dne 27. junija 1928 je umrl politik dr. Gregor Žerjav. Spominjam se še na nastope štirih ali petih vseučilišnikov kmalu po prelomu stoletja. Nastopali so za poglobitev kulturnega dela proti mračnosti in za narodnostno gibanje, ki naj prelomi s praznimi besedami in frazami. Ob neki priliki je to proklamacijo pojasnil njih govornik tudi na socialističnem shodu v Narodnem domu v Ljubljani. Govornik je se posebej poudaril, da je kulturno delo zlasti važno med proletariatom. Sijala je iz njih mladeniška idealnost pod vtisom tedanjih kulturnih in drugih aktualnih problemov. Pozneje se je dr. Žerjav posvetil politiki takratne napredne generacije, vendar z akcentom mladih. — Sodeloval je med svetovno vojno z inozemskim jugoslovanskim odborom za zedinjeno Jugoslavijo. V politiki je imel v novi državi važne funkcije, postal je trd politik in zagovornik edinstvenosti države. Podpiral pa je ustanovitev in organizacijo socialnega zavarovanja, kjer je zahteval zase kot politik znaten vpliv. — Njegova velika agilnost in preganjanje med svetovno vojno je oslabil njegov organizem, obolel in preminul je v 37. letu svojega življenja. Drugi takratni njegovi prijatelji so ostali večinom pomembni kulturni delavci.

Kaj pravijo Hrvatji o sporazumu. Zadnje čase so se zopet enkrat raznesle vesti o sklenitvi sporazuma in »dobro poučeni« vseznali so pripovedovali, da bo stvar za Vidov dan gotova ter da bo prišlo tudi do nekih sprememb v vladi. Kakor že večkrat, so se vse te vesti izkazale kot popolnoma neosnovane. »Hrvatski dnevnik« piše o tem: »Zanimivo je, da današnji italijanski listi prinašajo informacije o spornih vprašanjih. Obenem pa javljajo o velikem popuščanju dr. Mačka ino tem, da bo v najkrajšem času vstopilo v vlado pet predstavnikov SDK (Samostojne demokratske stranke). Ako omenimo, da so italijanski listi že pred dvema mesecema navajali imena ne samo tistih pristašev HSS, ki bi naj bili vstopili v vlado, ampak celo resore, katere bi naj bili zasedli, potem te najnovjše vesti v sedaj vladajoči veliki vročini ne bodo mnogo iznenadile... S takimi informacijami ni nikakor pomagano stvari sporazuma, najmanj pa je na ta način mogoče vplivati na zadržanje kogarkoli.«

Obup dr. Stojadinovića. »Hrvatski dnevnik« je objavil razgovor nekega novinarja z dr. Milanom Stojadinovičem, ki je med drugim izjavil, da se z akcijo, ki jo vodi v zvezi z interpelacijo na predsednika vlade Cvetkovića, ne misli boriti za povratek na vlado. Dr. Stojadinović je globoko prepričan, da potrebuje danes država na čelu vlade moža z veliko avtoriteto, s katero pa on danes ne razpolaga več, ker se dosledno ruši njegov ugled od vseh strani. — Š. l.

Cene pšenice na svetovnem tržišču padajo. Jugoslovanski kmetijski minister je določil odkupne cene za pšenico v višini din 165. »Jugoslovanski kurir« pa ugotavlja, da znaša stvarna cena na mednarodnih tržiščih danes le 80 do 90 din in je torej naša odkupna cena skoraj za 100 odst. višja napram ceni pšenice na mednarodnih tržiščih in tudi znatno višja, kakor

odkupna cena v Romuniji, Bolgariji in Madžarski.

Precej ostra obsodba skupine nacistov na Madžarskem. Madžarska vlada je desničarska, vendar je nacistom še premalo reakcionarna in vrhu tega hočejo izkoristiti oblast zase. Vlada pa si je ne pusti vzeti. Za časa volilnega boja v parlament je vlada nekoliko popustila v svojem nastopanju proti nacistom in se ponekod celo vezala z njimi. Sedaj, ko so volitve razčistile položaj, pa je ponovno začela vladina akcija proti nacistom, ki dobivajo denar iz inozemstva. Večja skupina nacistov je bila postavljena pred sodišče v Budimpešti, ki je obsodilo petorico na ječo od osem do deset let, ostale pa na zapor od 14 do 30 dni.

Francoski poslanik v Moskvi je dobil od svoje vlade nova navodila in obširna pooblastila za posredovanje pri razgovorih med Anglijo in Rusijo.

V morebitni vojni bo nemški maršal Göring poveljnik nemških in italijanskih letalskih sil. Kopna armada obeh držav bo istotako podrejena nemškemu vodstvu, samó na morju bodo poveljevali italijanski admirali.

Trgovina med Poljsko in Nemčijo. Poljska vlada je sklenila omejit trgovanje z Nemčijo za 55 odstotkov, ker Nemčija ni uvozila v zameno za življenjske potrebščine strojev v odgovarjajoči množini.

Uradno očiščena cena pšenici znaša din 165 za 100 kg. Na inozemskem trgu je cea pšenici okrog din 90 za 100 kg.

V umoru nemškega višjega stražmojstra v Kladnu pri Pragi se je ugotovilo, da so ga v prepriu ubili nemški orožniki. Zaraditega je bila globa 50.000 mark, ki naj bi jo plačala občina, preklicana in seveda tudi stroge odredbe proti Čehom, k e

Vranglovci z Japonci. V zasedenem delu Kitajske zbirajo japonski generali vranglovce in jih urvsčajo v posebno protikomunistično armado.

Pred razpravo na banski upravi v Ljubljani

Anketa o minimalnih mezdah in reviziji banske naredbe se bo vršila v kratkem na banski upravi. Tudi finančni minister je ob priznanju pravice do svobodnega uvoza rabljivih in podarjenih stvari (obleka, obutev, perilo itd.), oprostil carine osebe, ki nimajo eksistenčnega minimuma, to je, samci do 1800 dinarjev, oženjeni do 2200 dinarjev mesečno. —

Mednarodni zadružni dan manifestacija za človečanske pravice.

Vse zadruga včlanjene v Mednarodni zadružni zvezi v Londonu bodo tudi letos po sklepu svoje centrale proslavile v nedeljo, dne 2. junija t. l. svoj mednarodni zadružni dan. Mednarodna zadružna zveza v Londonu poziva vse zadružne organizacije, da zastavijo ves svoj vpliv za ideje svobode in miru, ob polnem priznanju človečanskih pravic. Revizija minimalnih mezd

All si že poravnali naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

C. Nordhoff in J. N. Hall:

74

HURIKAN

Potem sem najbrž zadremal, kajti danilo se je že, ko sem se prebudil. Tavi se je sklanjal nad menoj in me potrkal po rami. Dvignil sem se in si pomel oči; ne da bi bil rekel eno samo besedo, mi je pomignil, da naj mu sledim na obrežje.

Ostali so bili že tamkaj zbrani. V sredini preliva sem zagledal Katopuo!

Privezana na čoln, v katerem je bilo šestero veslačev se nam je bližala v počasnem tempu. Njen glavni jambor je zginit; samo okrnok, ne višji od moža, je molel kvišku. Celi deli jadrnice so bili odtrgani; izgledala je kot plavajoča ladijska razbitina in to je tudi bila...

Ko je polagoma postalo svetleje, sem opazil kapitana Nagleja stati pri krmilu in poleg njega guvernerja, z belo tropsko čelado na glavi.

Minulo je gotovo kakšne pol ure predno je jadrnica vrgla sidro v bližini naših treh koč. Niti besede nismo izmenjali ves ta čas. Mi smo strmeli v oba moža na zadnjem delu palube, ona dva pa sta strmela v nas in na pokrajino, ki se je razprostirala za nami. Kaj je prevevalo njuno notranjost, ko se je docela zdanilo in jima je sončni svet brezsrčno razkril stanje, v kakršnem se je nahajal otok in nas par molčečih ljudi, ki smo ju pričakovali — to si sami predočite...

Čoln je pristal ob jadrnici in Nagle ter de Laage

sta se spustila vanj. Tudi ves čas vožnje v čolnu nista spregovorila besede.

Guverner je izgledal, kot da bi se bil v teh dneh postaral za deset let, toda ni mi ušlo, da je bil sveže obrtit. Stopil sem naprej, da bi ga pozdravil. Strumno kot ponavadi mi je stopil naproti, toda v obraz je izgledal kot da bi bil brez življenja. Prijel je za čelado, ko se je nalahno priklonil ostalim, potem pa mi je podal roko.

»Vsi?« je vprašal s hripavim glasom.

Prikimal sem, ne da bi bil v stanju spraviti iz sebe eno samo besedo.

»Gospa de Laage...?«

Zmajal sem z glavo.

Nemo mi je dal znak, da naj mu sledim na neko mesto, ki je bilo toliko oddaljeno od ostalih, da naju ni nihče slišal. Greoč se mi je zdelo, kakor da bi bil docelega izgubil ravnesje, toda ko se je obrnil k meni, da bi me vprašal, nisem na njem ničesar več opazil.

Na kratko sem mu poročal o vsem kar se je bilo dogodilo, tudi to, kar mi je bil povedal Tavi, da je tok odplavil purau drevo z gospo de Laage in ostalimi, ki so bili na njem. Razumeli boste, da sem spravil to vest le z največjo težavo iz ust, toda de Laage me je spraševal o vseh potankostih, in tako sem bil primoran, da mu povem vse, točno tako, kot mi je bil povedal Tavi. Ko sem mu omenil Terangijevo ime, ni kazal niti začudenja, niti zanimanja. Po kratkem molku me je vprašal, kaj sem ukrenil za

dobrobit preživelih, in ako smo našli pod razvalinami kaj, kar bi bilo od vrednosti. Ko sem mu povedal, da smo odkrili njegovo blagajno, sem opazil izraz v njegovem shujšanem obrazu, ki je kazal, da je sprejel vest z malim zanimanjem.

Vrnila sva se nazaj na obrežje, kjer sva si s kapitanom Naglejem molče stisnila roko. Eno roko je nosil v zanjki in četudi se za svojo poškodbo ni mnogo zmenil, sem pa vendarle ugotovil, da je imel hudo zmečkanino. Na Katopuji niso imeli nobenega smrtnega slučaja. Nagle ni bil prav nič voljan, da bi bil gevoril o svojih doživljajih, pa tudi jaz ga v tistem trenutku nisem spraševal.

Ko sem kapitanu obvezal ranjeno roko, sem mu sledil na jadrnico. Guvernerjevo blagajno so med tem spravili na krov. Iz majhnega predalčka, v katerem je hranil državne papirje, je potegnil de Laage seznam prebivalcev z Manukure, ki ga je sestavil pred par meseci, ko je bilo ljudsko štetje. Sedel je pri mizi v kapitanovi kajuti, pero v roki in poln tintnik črnila pred seboj, ter je bil, po vsemu sodeč pripravljen, da zopet začne s svojimi službenimi posli.

Nekako pomiloval sem ga, ko je tako sedel pred menoj, odločen, da se v tem morju nesreče oprine statistike, kot neke rešilne bilke.

Imena vseh preživelih, doktor, ako smem prositi,« je rekel z zamolklim glasom. Navedel sem mu nekoliko imen — tudi sebe nisem pozabil — in za vsakim izmed njih je napisal s svojo lepo pisavo besedo »vivant!«.

(Dalje prihodnjič)

